

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความต้องการใช้บริการสารสนเทศในหอสมุดกลางของอาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้คือ

1. การสร้างแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถามความต้องการใช้บริการสารสนเทศของอาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจความต้องการใช้บริการสารสนเทศของอาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐในด้านวัตถุประสงค์ในการใช้บริการ ประเภทบริการที่ใช้ วิธีการและปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร งานวิจัย และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามประกอบด้วยคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิดแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ ประกอบด้วยคำถามรวม 3 ข้อ ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับสังกัดมหาวิทยาลัย ตำแหน่งทางวิชาการและภาควิชา/สาขาวิชาที่สังกัด

ตอนที่ 2 สภาพการใช้และความต้องการใช้บริการสารสนเทศ ปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศ ประกอบด้วยคำถามรวม 4 ข้อ ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับการใช้บริการสารสนเทศ วัตถุประสงค์ในการใช้บริการ สภาพการใช้และความต้องการใช้ในด้านประเภทของบริการและวิธีการใช้บริการ และปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบริการสารสนเทศเป็นคำถามแบบปลายเปิด โดยระบุเกี่ยวกับประเภทของบริการสารสนเทศ และวิธีการใช้บริการสารสนเทศ

สำหรับคำถามเกี่ยวกับสภาพการใช้/ความต้องการใช้/ปัญหาในการใช้ได้กำหนดการแปลค่าตามมาตรวัดทัศนคติแบบ Likert (Likert-type-scale) ดังนี้

สภาพการใช้/ความต้องการใช้/ปัญหาในการใช้ในระดั้มากที่สุด	5 คะแนน
สภาพการใช้/ความต้องการใช้/ปัญหาในการใช้ในระดั้มาก	4 คะแนน
สภาพการใช้/ความต้องการใช้/ปัญหาในการใช้ในระดั้มานกลาง	3 คะแนน

สภาพการใช้/ความต้องการใช้/ปัญหาในการใช้ในระดับน้อย	2 คะแนน
สภาพการใช้/ความต้องการใช้/ปัญหาในการใช้ในระดับน้อยที่สุด	1 คะแนน
ไม่เคยใช้/ไม่ต้องการ/ไม่เป็นปัญหา	0 คะแนน

2. การทดสอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นไปทดสอบกับอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 10 คน ระหว่างวันที่ 15 สิงหาคม 2538 ถึงวันที่ 30 สิงหาคม 2538 เพื่อหาข้อบกพร่องของแบบสอบถาม พบข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะ ดังนี้

- ควรปรับแบบสอบถามให้สั้นและกระชับมากขึ้น โดยตอนที่ 2 คำถามในข้อ 6 แต่เดิมผู้วิจัยได้แบ่งข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพการใช้และความต้องการใช้ทั้งในด้านประเภทของบริการสารสนเทศและวิธีการใช้บริการสารสนเทศแยกจากกันเป็นแต่ละข้อคำถามนั้น ให้จัดกลุ่มข้อคำถามทั้งสภาพการใช้และความต้องการใช้ไว้ในข้อคำถามเดียวกัน โดยมีคำชี้แจงอย่างชัดเจนและระบุเป็น (ก) ประเภทบริการสารสนเทศ (ข) วิธีการใช้บริการสารสนเทศในตารางเดียวกันเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถอ่านคำชี้แจงและตอบแบบสอบถามในครั้งเดียวสำหรับข้อคำถามที่มีลักษณะการตอบเหมือนกันได้

- ตอนที่ 2 คำถามในข้อ 7 ส่วนของรายการปัญหาแต่ละด้านนั้นแต่เดิมผู้วิจัยจะใช้คำว่าห้องสมุดในรายการข้อคำถามย่อย ให้ใช้คำว่าหอสมุดกลางแทนเพื่อไม่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามสับสน และเป็นการใช้คำที่สม่ำเสมอไปด้วย

- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบริการสารสนเทศ แต่เดิมผู้วิจัยไม่ได้ระบุข้อคำถามย่อยทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามไม่สามารถตอบตรงประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการได้ จึงกำหนดข้อคำถามเป็นคำถามข้อ 8 มี 8.1 ประเภทของบริการสารสนเทศ 8.2 วิธีการใช้บริการสารสนเทศ และ 8.3 อื่น ๆ

หลังจากนั้นนำข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะข้างต้นมาแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ (ภาคผนวก ข)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ในส่วนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งงานออกเป็น

3 ขั้นตอน คือ

ขั้นก่อนแจกแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

- รวบรวมรายชื่ออาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นกลุ่มประชากรทั้ง 4 แห่ง คือ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ และสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยขอความร่วมมือจากเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง

- ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ อาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ในปีการศึกษา 2539 จำนวนอาจารย์ทั้งสิ้น 340 คน ทั้งนี้ไม่รวมอาจารย์ที่อยู่ในระหว่างลาศึกษาต่อ ลาคลอดบุตร ลาอุปสมบท ช่วยราชการและมีกอบรมหรือดูงาน (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 จำนวนอาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ จำแนกตามภาควิชา/สาขาวิชา และมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย ภาควิชา/สาขาวิชา	รามคำแหง	ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	ศิลปากร	สุโขทัย- ธรรมาธิราช	จำนวน (คน)
พื้นฐานการศึกษา	6	4	7	-	17
หลักสูตรและการสอน	26	33	22	7	88
การวัดผลและวิจัยการศึกษา	9	12	-	3	24
จิตวิทยาและการแนะแนว	23	18	8	7	56
เทคโนโลยีการศึกษา	15	18	6	2	41
บริหารการศึกษา	9	12	11	7	39
การศึกษานอกระบบ/ นอกระวังเรียน/การศึกษาผู้ใหญ่	-	8	6	6	20
การศึกษาพิเศษ	-	5	-	-	5
พลานามัย	20	-	-	-	20
ภูมิศาสตร์	12	-	-	-	12
คหกรรมศาสตร์	5	-	-	-	5
ประถมศึกษา	-	-	-	6	6
มัธยมศึกษา	-	-	-	7	7
รวม	125	110	60	45	340

- ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังคณบดีและเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์ทั้ง 4 แห่ง เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2539 (ภาคผนวก ค)

- ผู้วิจัยได้ระบุชื่อและบันทึกรหัสประจำอาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์บนแบบสอบถาม เพื่อให้ตรวจสอบและติดตามทวงถามแบบสอบถามที่ไม่ได้รับคืน

ชั้นแจกแบบสอบถาม

นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แจกแก่อาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ที่เป็นกลุ่มประชากรรวมทั้งสิ้น 340 ชุด โดยวิธีการนำส่งด้วยตนเอง ขอความร่วมมือจากเลขานุการคณะฯ และขอความร่วมมือจากบรรณารักษ์สำนักหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่งข้างต้น เพื่อช่วยแจกและเก็บแบบสอบถามคืนให้

ชั้นรวบรวมแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 4 สัปดาห์ สำหรับแบบสอบถามที่ได้รับคืนผู้วิจัยได้นำมาตรวจสอบรหัสประจำตัวกับรายชื่ออาจารย์ และได้ส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 ไปยังผู้ที่ไม่ได้ส่งแบบสอบถามคืนโดยตรง เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2539 และขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามคืนผู้วิจัยภายในวันที่ 31 กรกฎาคม 2539 รวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งสิ้น 249 ชุด คิดเป็นร้อยละ 73.24

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความต้องการใช้บริการสารสนเทศของอาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Packages for the Social Sciences / Personal Computer Plus - SPSS/PC+) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วนมีดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบเกี่ยวกับสังกัดมหาวิทยาลัย ตำแหน่งทางวิชาการและภาควิชา/สาขาวิชาที่สังกัด วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้และวัตถุประสงค์ในการใช้ วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ
3. ข้อมูลสภาพการใช้และความต้องการใช้เกี่ยวกับประเภทของบริการสารสนเทศและวิธีการใช้บริการสารสนเทศ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ระดับปัญหาในด้านสถานที่ ด้านบุคลากรที่ให้บริการ ด้านลักษณะของการให้บริการ และด้านทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ข้อมูลในสวณการเสนอแนะเกี่ยวกับประเภทของบริการสารสนเทศและวิธีการใช้บริการสารสนเทศเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา

6. ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ F-test เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความแตกต่างของระดับความต้องการใช้ประเภทของบริการสารสนเทศและวิธีการใช้บริการสารสนเทศของอาจารย์แต่ละภาควิชา/สาขาวิชา ตำแหน่งทางวิชาการ และวัตถุประสงค์ในการใช้บริการ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญของการทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ถ้าทดสอบพบค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบรายคู่ โดยวิธีการนัยสำคัญ (Least Significant Difference - LSD)

7. การวิเคราะห์ข้อมูลของค่าเฉลี่ยที่ได้เพื่อทราบระดับสภาพการใช้/ความต้องการใช้/ปัญหาในการใช้ ได้กำหนดการแปลค่าเฉลี่ยดังนี้

4.51-5.00 ความหมาย สภาพการใช้/ความต้องการใช้/ปัญหาในการใช้มากที่สุด (มส)

3.51-4.50 ความหมาย สภาพการใช้/ความต้องการใช้/ปัญหาในการใช้มาก (ม)

2.51-3.50 ความหมาย สภาพการใช้/ความต้องการใช้/ปัญหาในการใช้ปานกลาง(ป)

1.51-2.50 ความหมาย สภาพการใช้/ความต้องการใช้/ปัญหาในการใช้น้อย (น)

1.00-1.50 ความหมาย สภาพการใช้/ความต้องการใช้/ปัญหาในการใช้น้อยที่สุด (นส)

เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณค่าทางสถิติและสรุปความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้เสนอข้อมูลที่ได้ในรูปตารางและการบรรยาย ดังรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4